

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ-ФІЛОЛОГА

Постановка проблеми у загальному вигляді. Стрімке оновлення нашої держави, процес демократизації суспільства передбачають створення сприятливих умов для утвердження атмосфери творчості, багатогранного розвитку особистості, її обдарованості. Сьогодні час вимагає нових підходів до навчання. Як зауважив американський психолог Джон Дьюї: «Ми позбавляємо дітей майбутнього, якщо продовжуємо вчити сьогодні так, як вчили цьому вчора» [5].

Завдання щодо освіти людей із високим творчим потенціалом постає не лише як актуальна проблема сучасної науки, але і як соціальна необхідність. Життя доводить, що в складних умовах, що постійно змінюються, найкраще орієнтується, приймає рішення, працює людина творча, креативна, здатна до генерування і використання нових ідей, задумів, нових підходів та рішень.

Вважаємо, що для розвитку творчих здібностей більшості вихованців важливою є саме роль педагога. Сучасний вчитель повинен бачити перед собою сучасників і водночас попередників.

У сучасних умовах гуманізації навчального процесу найефективнішим засобом досягнення мети є інноваційні технології. Адже, як писав К. Келлі, що знання – це новий капітал, а інновації – нова валюта [7].

З нашої точки зору, учитель-філолог на уроках часто захоплюється використанням якоїсь однієї педагогічної технології, не враховуючи індивідуальні особливості своїх учнів, тому результати такої роботи інколи виявляються невтішними. Література й мова вивчаються не для того, щоб через багато років людина могла розповісти всі правила, назвати біографічні дані кожного письменника, тему чи ідею твору. Насамперед вона повинна вміти жити, думати, володіти усним та писемним мовленням. Лише вдала інтеграція сучасних педагогічних технологій інтерактивного, особистісно зорієнтованого, проектного навчання на основі постійного розвитку учнів дасть змогу розвивати творчі здібності, а значить, і формувати творчу особистість учня [1].

Тому висвітлення цього питання є значущим для особистості вчителя-словесника та водночас спрямоване на підвищення вимог до психолого-педагогічного й лінгвістичного забезпечення роботи в розрізі інновацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано вирішення даної проблеми та на які опирається автор. На жаль, інноваційна діяльність освіти в Україні характеризується відсутністю цілісності та

системності у розробці та освоєнні інновацій. Дослідження інноваційних технологій в освіті ведуться з кінця 50-х років ХХ ст., а у вітчизняній педагогіці – з початку 90-х років ХХ ст.

Проблемам інноваційної діяльності в освітній сфері було присвячено чимало досліджень провідних вчених, серед яких О. Козлова, Л. Ващенко, М. Поташник, М. Бургін, Л. Даниленко, І. Дичківська, Н. Анісімов, М. Кларін, О. Остапчук, І. Підласий та ін. [2, 4, 8, 9]. Але, незважаючи на велику кількість досліджень у цьому напрямі, досі відсутні єдині підходи в розвитку інновацій.

Мета статті – запропонувати та розкрити роль і значення інноваційних технологій на заняттях української мови і літератури.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інноваційні технології, інтерактивні методи навчання – це найуніверсальніші форми на сьогодні.

Можна стверджувати, що використання їх дає змогу перейти від «передавання змін» до «навчання жити». Як свідчать лінгвістичні дослідження, результати ЗНО, переважна більшість школярів не володіє такими логічними операціями, як аналіз, синтез, класифікація, узагальнення. Саме використання ІТ дає можливість формувати в учнів ключові компетентності: мовленнєву, соціокультурну, комунікативну тощо. Варто розуміти, що в процесі навчального життя у дитини з'являються ідеї, думки, власні бачення завдяки створенню комфортного, творчого та інноваційного середовища педагогом [6].

Зупинимося на кількох технологіях, які, на нашу думку, є найефективнішими у вивченні предметів гуманітарного циклу. Наведені освітні інструменти допоможуть зробити уроки цікавими та ефективними:

- ментальна карта або карта розуму – це зручний інструмент для відображення процесу мислення і структуризації інформації у візуальній формі. Це діаграми, на яких відображають слова, ідеї, завдання або інші елементи, розташовані радіально навколо основного слова чи ідеї.

- «Дебати» – метод, який стимулює учнів до повторення вивченого матеріалу, до читання додаткової літератури, до пошуку шляхів вирішення поставлених задач. Характерною особливістю уроку-дебатів є участь у ньому третьої сторони: експертів, суддів, зацікавленої публіки, роль якої може виконувати як учитель, так і учні.

- «Брейнстормінг» – метод колективного пошуку нових ідей для вирішення творчих ідей. Принцип полягає в розподілі учнів на дві групи: «генераторів ідей» та «експертів-критиків». У першу групу включаються учні, які вміють оригінально мислити, володіють фантазією і творчою уявою, а до другої – діти з аналітичним складом розуму.

- «Кубування» – метод, який допоможе учню створювати повноцінні тексти-описи або тексти-міркування, також його використовують для обговорення з учнями різних тем, які вони вже знають, для виявлення «темних місць». Для того, щоб використовувати цю методику, знадобиться куб, який можна виготовити самостійно з цупкого паперу чи тканини. На кожній грані фігури написано вказівки, які повинен використовувати учень, розмірковуючи

про певну тему. Це допомагає комплексно осмислювати та описувати теми, які вони вивчають.

- «Сторітелінг» – метод, коли учень вчиться формулювати свої думки та розповідати про себе. Це гарний привід для учня описати свої вчинки та почуття, проаналізувати власні дії, оцінити наслідки та зробити висновки, наприклад, на основі прочитаного твору.

- «Скрайбінг» – метод із використанням простих малюнків, за допомогою яких можна передати побачене, почуте, певну інформацію, почуття, настрої тощо.

- Коуч-технологія «Колесо життя» – метод, який допомагає визначитися, якими із завдань учні володіють досконало, а над якими ще слід працювати.

- «Фішбоун» (риб'яча кісточка) – методика полягає у постановці проблеми, яка вивчається на уроці, у визначенні її аспектів і знаходженні аргументів на підтвердження тієї або іншої точки зору на цю проблему.

- Мультимедіа (відеосюжет із новин, телепрограма, віртуальна екскурсія, рекламний ролик) – технологія, яка дає змогу активізувати канали учнівського сприйняття, сприяє ефективному засвоєнню навчального матеріалу.

- Prezi – онлайн-інструмент, за допомогою якого можна легко перетворити урок у щось неймовірне, створенням динамічних презентацій. Особливо доцільно використовувати такі презентації на уроках закріплення та систематизації знань. Prezi дозволяє здійснити віртуальну мандрівку батьківщиною письменника, показати ключові моменти твору з ілюстраціями та текстовим супроводом.

- Glogster – це соціальний сервіс, який дозволяє комбінувати музику, фотографії, відео та багато іншого, тобто дозволяє створити мультимедійні постери, плакати тощо. Це відмінний спосіб для створення навчальних проєктів та матеріалів. Наприклад, проєкт до 205 річниці від дня народження Тараса Шевченка.

- LearningApps. Org – сервіс для підтримки процесів навчання та викладання за допомогою невеликих інтерактивних модулів. Наприклад, можна створити загальнодоступну бібліотеку, придатну для повторення на будь-якому методичному заході чи уроці.

Висновки. Отже, вищезазначені інноваційні технології необхідно активно та цілеспрямовано застосовувати в освітньому процесі навчального закладу. Вони допоможуть якісніше структурувати навчальний матеріал, урізноманітнити форми й методи подачі інформації і перевірки засвоєння, використовувати багатий ілюстративний матеріал, привчати дітей до пошукової, дослідницької роботи, формувати навички самонавчання тощо.

Література

1. Варзацька Л. Інтерактивні методи навчання: лінгводидактичні засади// Дивослово. 2005. С. 5-19.
2. Ващенко Г. Виховний ідеал. [Підручник для Виховників, учителів і

Українських родин] / Г. Ващенко. – Брюссель – Торонто – Нью-Йорк – Лондон– Мюнхен : Видавництво Центральної Управи Співки Молоді, 1976. 208с.

3. Ващенко Л. Система управління інноваційними процесами в загальній середній освіті регіону : автореф. дис. д-ра пед. наук: 13.00.01 / Л. Ващенко; Інститут педагогіки АПН України. К., 2006. 40 с.

4. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології : навчальний посібник / І. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. 352 с.

5. Дьюї Джон Школи майбутнього / Джон Дьюї. М., 1922. 432 с.

2. Жартував Ф. В. Сучасні комп'ютерні технології в освіті // Ф. В. Жартував// Викладач 2000. - 2000. № 3. С. 23-28.

3. Олефіренко Н. В. Сучасний інструментарій творчості вчителя / Н. В. Олефіренко // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 16: Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики. 2013. Вип. 21. С. 227 - 231.

4. Попова О. Становлення і розвиток інноваційних педагогічних ідей в Україні у ХХ столітті / О. Попова. – Харків : ОВС, 2001. 256 с.

5. Підласий І., Підласий А. Педагогічні інновації // Рідна школа. 1998. №12. С. 3-7.

УДК 378.091.8

Марків В.М.

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та методик навчання комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради
mtvternvo@ukr.net

ВАГОМЕ ЗНАЧЕННЯ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ВИХОВАННІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Постановка проблеми. Ідея нової гуманістичної парадигми освіти нині є провідним науково-практичним напрямком. Для реалізації цієї мети значне місце відводиться проблемі полікультурного виховання студентської молоді.

У цьому зв'язку саме полікультурне виховання сприятиме як становленню культурної ідентичності студентської молоді, так і розумінню нею культурних відмінностей між людьми. Коректність вирішення цих проблем передбачає високий ступінь толерантності, готовності до міжкультурного діалогу та співробітництва.

Аналіз досліджень та публікацій вказує на ступінь дослідженості проблеми:

1. Наукові праці вчених, присвячені полікультурному вихованню студентів (Н. Миропольська, О. Рудницька, О. Сухомлинська, О. Олексюк, І. Бех, С. Айвазова Л. Бондаренко, Г. Волков, Г. Гасанов, М. Кузьмін, К. Мартиненко, Т. Тишков, В. Шаповалов та ін.).

2. Наукові праці вчених, монографічні та дисертаційні роботи, присвячені естетичному вихованню у вищій школі (В. Бутенко, Т. Будняк,